

Catàleg de Paisatge del Penedès

Procés de participació · Tallers de diagnosi

**Document conjunt de les actes dels tallers de
Subirats, Claramunt, Santa Oliva i Castellet**

Equip de participació:

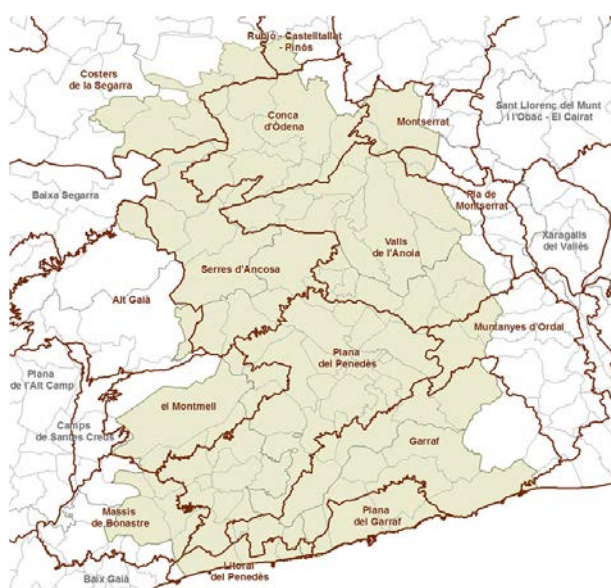
ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ.....	3
1.1. Objectius dels tallers.....	3
1.2. Dates dels tallers i distribució per unitats de paisatge.....	4
1.3. Guió i dinàmiques	5
2. DADES DE CONVOCATÒRIA I ASSISTÈNCIA	6
3. SÍNTESI DE RESULTATS	8
3.1. Elements del caràcter del Penedès.....	8
3.2. Valors del paisatge de les unitats	8
3.3. Dinàmiques i incidències sobre el paisatge	12

1. INTRODUCCIÓ

Aquest informe sintetitza els resultats dels **quatre tallers de diagnosi** amb les administracions locals i agents, i que van tenir lloc durant la darrer part de setembre de 2018 en el marc de l'elaboració del Catàleg de paisatge del Penedès.

El catàleg tracta la totalitat de la Vegueria Penedès i comprèn part dels catàlegs del Camp de Tarragona, Comarques Centrals i Àrea Metropolitana de Barcelona. Per elaborar el Catàleg del Penedès es parteix de les unitats de paisatge que ja es van identificar anteriorment durant l'elaboració dels altres tres catàlegs, i que formen part del mapa d'unitats del paisatge de Catalunya.

Mapa dels municipis que conformen la Vegueria Penedès on trobem les seves unitats del Paisatge amb el seu nom.

Es va decidir realitzar quatre tallers de participació tot agrupant les unitats del paisatge a tractar a cada taller segons proximitat al lloc on es realitzaria el taller. En tots quatre casos es va treballar una superfície similar.

1.1. Objectius dels tallers

Els objectius dels tallers eren:

- Contrastar, validar i completar la llista d'elements que atorguen caràcter al paisatge del Penedès
- Contrastar, validar i completar els principals valors del paisatge de les unitats del paisatge corresponents
- Contrastar, validar i completar la llista de les principals dinàmiques i incidències que afecten o poden afectar la qualitat i/o el caràcter del paisatge

1.2. Dates dels tallers i distribució per unitats de paisatge

CASTELL DE SUBIRATS: 25/09

- Valls de l'Anoia
- Muntanyes d'Ordal

CASTELL DE CLARAMUNT: 26/09

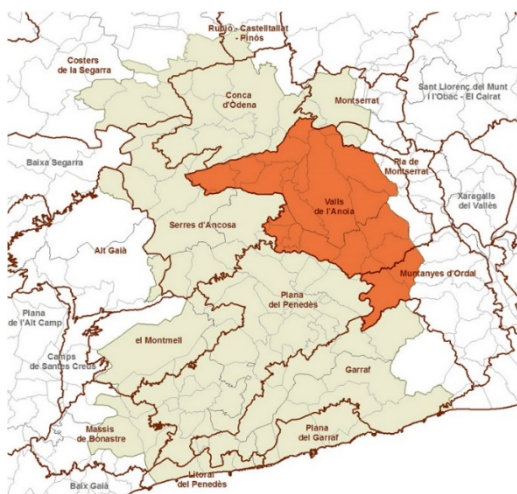
- Conca d'Òdena
- Costers de Segarra
- Rubió-Castellatallat-Pinós
- Serres d'Ancosa
- Montserrat
- Pla de Montserrat
- Alt Gaià

CASTELL DE SANTA OLIVA: 27/09

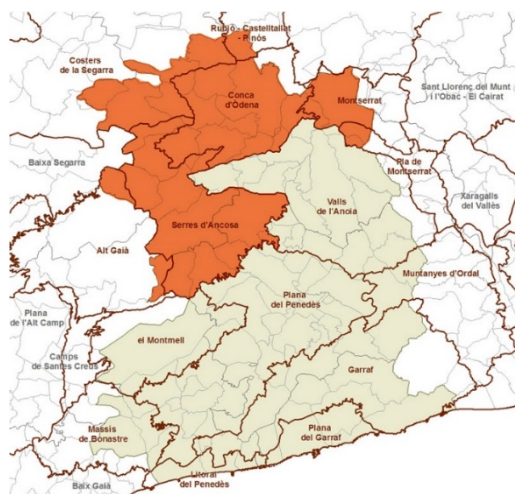
- Plana del Penedès
- El Montmell
- Massís del Bonastre

CASTELL DE CASTELLET: 02/10

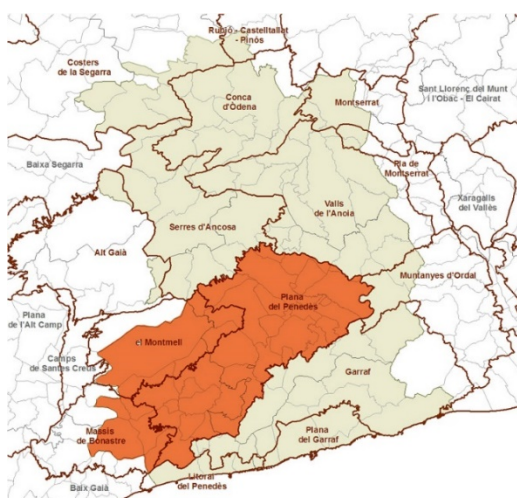
- Litoral del Penedès
- Plana del Garraf
- El Garraf

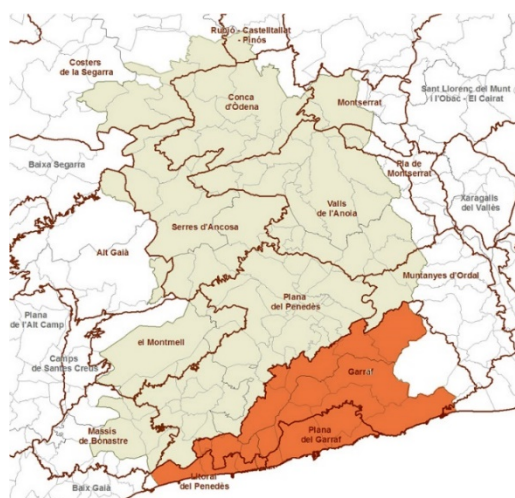
Sessió del Castell de Subirats: les zones marcades són les unitats del paisatge de Valls de l'Anoia i Muntanyes d'Ordal

Sessió del Castell de Claramunt: les zones marcades són les unitats del paisatge de Pla de Montserrat, Montserrat, Conca d'Òdena, Costers de Segarra, Serres d'Ancosa i Alt Gaià

Sessió del Monestir de Santa Oliva: les zones marcades són les unitats del paisatge de la Plana del Penedès, el Montmell i el Massís de Bonastre

Sessió del Castell de Castellet: les zones marcades són les unitats del paisatge del Garraf, Plana del Garraf i Litoral del Penedès

1.3. Guió i dinàmiques

1A DINÀMICA: ELEMENTS DEL CARÀCTER DEL PENEDÈS

Es va demanar als assistents que es presentessin (nom i cognoms i organització) i que diguessin l'element del paisatge que consideraven que més determina el caràcter del paisatge del Penedès. La següent persona, després de presentar-se, havia de dir un element diferent del que havia dit la persona anterior, i així successivament.

Finalment es van comparar les aportacions rebudes amb el llistat d'elements que des de l'equip redactor s'havien definit inicialment com a elements que determinen el caràcter del paisatge del Penedès, i es va suscitar un petit debat al respecte.

2A DINÀMICA: VALORS DEL PAISATGE DE LES UNITATS

Es van repartir als assistents uns fulls amb la llista de principals valors i miradors del paisatge de l'àmbit que es tractava a cada taller. Sobre la taula també es van disposar mapes on l'equip redactor està treballant en la seva representació.

De forma individual, cada participant va remarcar quins d'aquests valors i/o miradors calia potenciar més, disposant també d'espai per afegir-ne de nous, i la possibilitat de comentar si no estaven d'acord amb la incorporació d'algun a la llista. Després, es va demanar a cada assistent que plasmés els seus resultats en un full en comú.

Una vegada es va realitzar la dinàmica, es va passar al debat obert on s'anaven comentant els valors que havien estat marcats per ser més potenciats, els que no havien estat marcats i el per què d'això, així com les aportacions rebudes marcades a la llista. Aquesta dinàmica es va repetir a la resta de sessions, menys a Castellet on no es va fer un debat.

3A DINÀMICA I DEBAT FINAL: DINÀMIQUES I INCIDÈNCIES SOBRE EL PAISATGE DE LES UNITATS

Semblant a la segona dinàmica, en aquesta darrera es va repartir als assistents un full amb el llistat provisional de dinàmiques i incidències del paisatge, per l'àmbit de les unitats del paisatge que es tractaven al corresponent taller.

Individualment, els assistents van poder revisar la llista, remarcant aquelles dinàmiques que consideressin més rellevant, i amb la possibilitat d'afegir comentaris per cadascuna d'aquestes, i/o en conjunt, fent aportacions d'altres dinàmiques o comentant el llistat en general. Seguidament, es va demanar als assistents que posessin en comú les seves consideracions, obrint debat al finalitzar.

Durant aquest debat final també es demanava respondre una pregunta clau: **Quins són els temes que més preocupen al territori en relació al paisatge?** En totes les quatre sessions el debat es va realitzar de la mateixa forma.

2. DADES DE CONVOCATÒRIA I ASSISTÈNCIA

Donat que les sessions de participació es van plantejar com a sessions de treball per contrastar els treballs de l'equip redactor fins al moment, es va decidir establir els següents criteris per seleccionar el perfil de les persones a convocar a les sessions:

- Càrrecs a les administracions locals i comarcals.
- Representants d'associacions que vetllen pel territori.
- Representants d'empreses amb vincle amb el territori.
- Persones que van mostrar interès específic a participar a les sessions de presentació i/o al qüestionari en línia.
- Persones coneixedores del territori amb qui ja s'havia establert un contacte previ i que podien aportar coneixements importants per la seva relació amb el territori.

La convocatòria, a més, es va dividir i repartir segons el vincle de les persones amb les unitats que es tenia previst tractar específicament a cada sessió. Principalment, aquesta distribució es va fer amb els càrrecs administratius municipals, que es van repartir segons a quina unitat del paisatge quedava principalment comprès el municipi.

Finalment, es van respectar els canvis suggerits pels convocats, per raons de disponibilitat i/o preferència, a més de facilitar la participació en més d'un taller per part de les persones que en van mostrar interès.

Així per tant, es va convocar un total de 35 persones a la sessió de Subirats, 29 a Claramunt, 39 a Santa Oliva i 26 a Castellet.

El procés participatiu va comptar amb l'assistència total de 49 persones, de les quals algunes van assistir a més d'una sessió, de manera que el número de persones diferents és de 45. El repartiment a cadascun dels tallers va quedar de la següent manera: 17 persones al Castell de Subirats, 9 al Castell de Claramunt, 15 al Monestir de Santa Oliva i 8 al Castell de Castellet.

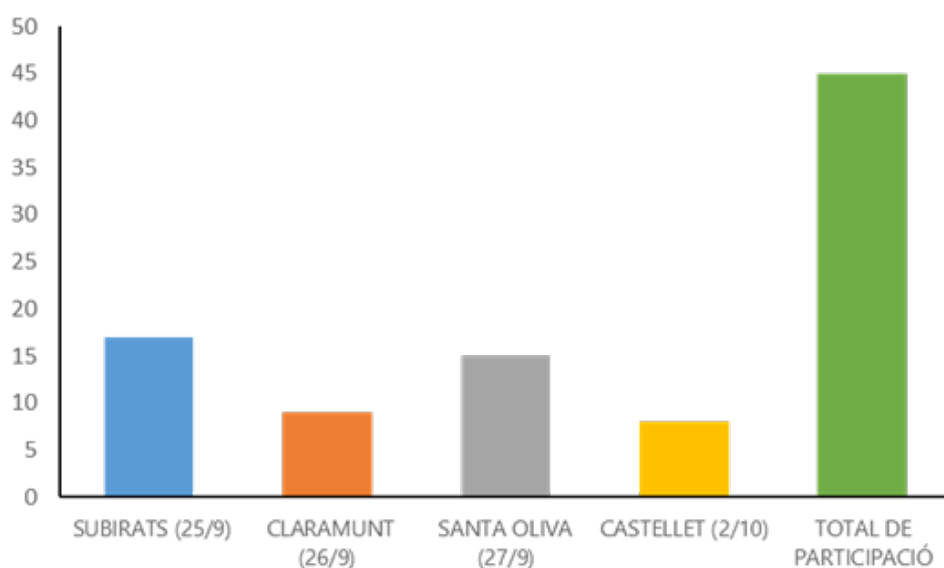

Figura 1: Assistents per cada sessió i el total de participació

La proporció d'homes i dones en el total de les sessions ha estat fortament desequilibrat, amb participació majoritària d'homes.

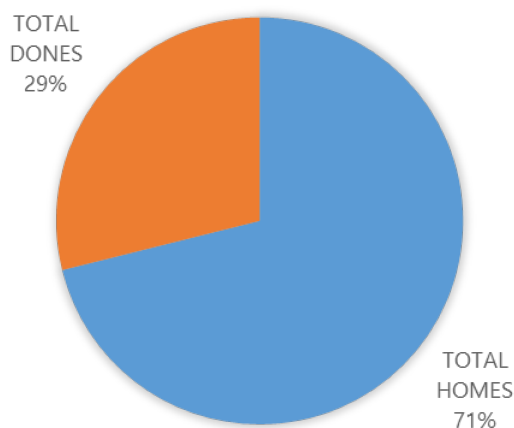

Figura 2: Assistents a les quatre sessions segons gènere

Gran part dels assistents van ser representants de l'administració (61%), seguit de les organitzacions, que representen una cinquena part dels assistents (21%). Les persones a títol personal van suposar l'11% de la participació total, i finalment amb menys representació, les persones provinents de la universitat (5%) i empreses (2%).

Categories de representació dels participants

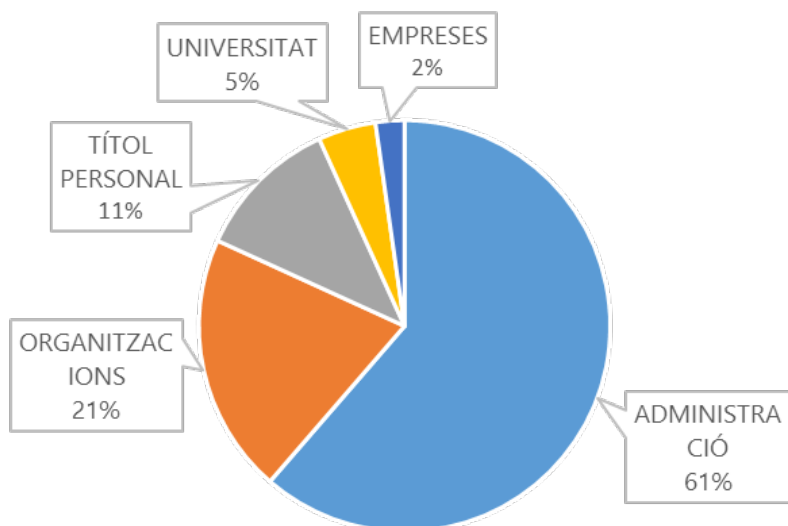

Figura 3: Dades de participació segons la categoria de representació dels participants.

3. SÍNTESI DE RESULTATS

A continuació es presenten els principals resultats dels tallers. Per al detall de les aportacions en cada un dels tallers, consulteu les respectives actes dels mateixos.

3.1. Elements del caràcter del Penedès

La següent taula sintetitza els elements que han aparegut a la primera dinàmica de totes quatre sessions. En totes elles han aparegut quasi tots els elements de caràcter del paisatge.

Element identificat (Proposta tècnica)	Subirats	Claramunt	Sta Oliva	Castellet
Vinya	X	X	X	X
Petits nuclis històrics	X	X	X	X
Bosc singulars i masses forestals	X	X		X
Façana marítima	X		X	X
Cultius en valls i conques	X	X		X
Urbanitzacions en turons ondulats			X	X
Indústries de riu	X	X		X
Fites i fons escènics	X	X	X	
Corredors lineals d'infraestructures	X	X	X	
Paisatges urbans			X	
Altres elements no classificats		X	X	X

Figura 4: taula-resum de les quatre sessions amb els elements que han aparegut, marcats amb una X

3.2. Valors del paisatge de les unitats

A continuació es recullen els tres valors i miradors amb més recurrència classificats per cada unitat del paisatge.

TALLER AL CASTELL DE SUBIRATS (25/9)

Valls de l'Anoia	Valors i miradors amb més recurrència
Valors	Xarxa de molins paperers i d'altres tipus de molins
	Fondals i torrenteres amb vegetació (rieres que conformen bona part del paisatge)
	Vinya i xarxa de cellers associats
Miradors	Castell de Claramunt
	Sant Benet d'Espiells
	Sant Jeroni

Muntanyes d'Ordal	Valors i miradors amb més recurrència
Valors	Els castells de Subirats i Gelida
	Densitat elevada de construccions de pedra seca
	Vall agrícola de l'Ordal i el contrast que genera amb la massa forestal que l'envolta
Miradors	Castell de Subirats
	Castell de Gelida
	Puig d'Agulles

TALLER AL CASTELL DE CLARAMUNT (26/9)

Conca d'Òdena	Valors i miradors amb més recurrència
Valors	Barri del Rec d'Igualada (passat industrial) i museu de la Pell
	Tossa de Montbui (jaciment, església, mirador,...)
	Contrast molt clar entre la plana agrària i les serres que l'envolten
Miradors	Puig d'Aguilera
	Tossa de Montbui

Serres d'Ancosa	Valors i miradors amb més recurrència
Valors	Engorjat de la Fou, i llegendes associades (Sant Martí de Tous)
	Estructura de les serralades suaus situades en paral·lel i amb orientació nord-est-sud-oest. Valls i planes amb conreus entre les línies ondulades de les carenes. Contrast de color entre la vegetació i el conreu.
	Densitat de molins hidràulics, sobretot a la riera de Pontons, dels quals algun es conserva encara en bon estat, com el molí de Dalt i el Molinot.
Miradors	Castell de Miralles
	Castell de Queralt
	Sant Pere de Màger

Costers de Segarra	Valors i miradors amb més recurrència
Valors	Patró agroforestal de fons de valls: al fons de la vall, conreus herbacis de secà; més amunt, als vessants, les terrasses de cultius: i a les cotes més altes, les pinedes
	Nombroses masies que estructuren el territori (Cal Soler, Cal Soler Marlota, ...)
	Dòlmens de les Maioles i dels Tres Reis (Rubió), o del megàlit dels Plans del Ferran a Argençola
Miradors	-

Montserrat	Valors i miradors amb més recurrència
Valors	Morfologia de Montserrat, amb agulles aïllades en un relleu conglomeràtic Encaix en les formes geològiques de la coberta vegetal que ocasiona un trencament visual en la coloració del massís. Afloraments rocosos i clapes de vegetació es combinen en una pictòrica composició. Massa forestal amb poca presència de masos i espais urbanitzats.
Miradors	-

Pla de Montserrat	Valors i miradors amb més recurrència
Valors	Mosaic agroforestal amb domini de conreus d'oliveres que conformen una imatge singular amb Montserrat al fons.
Miradors	-

Rubió-Castellat-Pinós	Valors i miradors amb més recurrència
Valors	Conreus allargassats que ressegueixen els petits torrents i que contrasten amb la homogeneïtat de la massa forestal
Miradors	-

Alt Gaia	Valors i miradors amb més recurrència
Valors	Mosaic agrícola que formen els conreus, on les vores amb més pendent i incisions dels torrents són ocupades pel bosc, imatge harmoniosa. Imatge més feréstega a l'extrem sud-est la serra de Queralt, perdent la disposició de mosaic, amb els vessants totalment coberts pel bosc.
Miradors	-

TALLER AL MONESTIR DE SANTA OLIVA (27/9)

Plana del Penedès	Valors i miradors amb més recurrència
Valors	Monoconreu de vinya en combinació amb les torrenteres o fondals boscosos i els contrastos cromàtics que es van generant al llarg de l'any. Mosaic agrícola divers (sobretot olivera, cereal i vinya però també amb pressequers, ametllers i garrofers), especialment remarcable a les proximitats del Vendrell i a les zones de contacte amb els paisatges forestals. Arquitectura de pedra seca molt present.
Miradors	-

Massís de Bonastre	Valors i miradors amb més recurrència
	Important paper com a connector ecològic i paisatgístic

Valors	Patró de conreus de secà (cereal i fruiters) i vinya en plana envoltats de vegetació: la plana entre Masllorenç i Bonastre o els entorns d'Albinyana, Salomó o Vespella
	Densitat de construccions de pedra seca
Miradors	Ermita de Sant Antoni
Montmell	Valors i miradors amb més recurrència
Valors	Les petites valls agrícoles amb predomini de vinya, com per exemple la de la Juncosa del Montmell, en contrast amb les serres forestals del seu entorn
	El fons escènic de la serra del Montmell. La seva característica silueta de serra allargassada, amb alts i baixos configurats pels diferents cims esglaonats que culminen al nord amb la Talaia
Miradors	-

TALLER AL CASTELL DE CASTELLET (2/10)

Garraf	Valors i miradors amb més recurrència
Valors	El pantà de Foix, amb el nucli i el castell de Castellet.
	El castell i muralles d'Olèrdola, amb restes arqueològiques i patrimonials que van de l'edat del bronze fins l'edat moderna
	El rocam blanquinós contrasta amb el verd de la màquia. Els penya-segats sobre el mar configuren un litoral retallat i salvatge.
Miradors	Sant Miquel d'Olèrdola
	La Talaia
	Ermita de La Trinitat

Plana del Garraf	Valors i miradors amb més recurrència
Valors	El petit nucli de la Geltrú, que conserva les traces intricades de la planta medieval original i bona part del parcel·lari, així com diversos edificis centenaris, com el castell.
	Espai litoral sense urbanitzar entre Sitges i Vilanova i la Geltrú
	El Cau Ferrat a Sitges
Miradors	Far de Sant Cristòfol
	Castell de Miralpeix
	La Punta

Litoral del Penedès	Valors i miradors amb més recurrència
Valors	Platges i soralls
	Espai agrícola del Pla de Mar (també pel seu paper connector juntament amb la riera de la Bisbal)
	Poblat ibèric de Calafell
Miradors	Castell de Calafell

3.3. Dinàmiques i incidències sobre el paisatge

A continuació es presenten les tres dinàmiques o incidències que s'han detectat amb més recurrència en cada unitat de paisatge.

SESSIÓ AL CASTELL DE SUBIRATS (25/9)

Unitat de Paisatge	Dinàmica o incidència amb més recurrència
Valls de l'Anoia	Desaparició de marges i petits turons, i creació de talussos brusc i visibles, amb efecte d'homogeneïtzació, com a conseqüència del creixement de les terres de conreu –sobretot vinya– a expenses de les zones de vegetació natural.
Valls de l'Anoia	Creixements urbanístics inacabats (industrials i residencials).
Valls de l'Anoia	Revalorització progressiva del patrimoni industrial lligat a l'aprofitament del recurs hidràulic (indústria paperera), amb la recuperació d'edificis i instal·lacions vinculades (com el Molí Paperer de Capellades).

SESSIÓ AL CASTELL DE CLARAMUNT (26/9)

Unitats de Paisatge	Dinàmica o incidència amb més recurrència
Diverses unitats	Elevat risc d'incendi, agreujat pel tipus de la coberta forestal i per l'abandonament de les feines del camp. Aquesta dinàmica té lloc en les següents unitats de paisatge: Conca d'Òdena, Serres d'Ancosa, Costers de Segarra i Rubió-Castelltallat-Pinós
Conca d'Òdena	Canvis paisatgístics amb la instal·lació i ampliació dels parcs eòlics. Instal·lació i ampliació del parc eòlic de la Serra de Rubió II, amb un total de 50 aerogeneradors per a l'aprofitament de l'energia eòlica. Fons escènics afectats per parcs eòlics (Argençola), repetidors i altres instal·lacions (radar meteorològic).
Conca d'Òdena	Instal·lació de polígons industrials, logístics i grans superfícies comercials, degut al creixent incidència territorial de l'A-2.

SESSIÓ AL MONESTIR DE SANTA OLIVA (27/9)

Unitat de Paisatge	Dinàmica o incidència amb més recurrència
Plana del Penedès	Aparició de nombrosos punts de concentració de cartells publicitaris , sobretot als accessos a Vilafranca del Penedès i el Vendrell.
Plana del Penedès	Alteració de la xarxa tradicional de camins rurals i l'estructura de parcel·les agrícoles petites i mitjanes, fruit de la industrialització i la mecanització del sector.
Plana del Penedès	Urbanitzacions i polígons industrials inacabats com a efecte de la crisi econòmica. Aquests es concentren a les vores dels nuclis de: Vilafranca del Penedès, el Vendrell, el Pla del Penedès i Sant Martí Sarroca.

SESSIÓ AL CASTELL DE CASTELLET (2/10)

Unitat de Paisatge	Dinàmica o incidència amb més recurrència
Plana del Garraf	Grans transformacions provocades per les noves infraestructures viàries , les expectatives d'urbanització, l'artificialització de l'espai agrícola, la fragmentació i banalització de l'espai rural, creixent imatge de desordre urbanístic, i la freqüentació d'espais fins fa pocs anys molt tranquils.
Plana del Garraf	Manteniment de l'activitat extractiva de les nombroses pedreres . Escassa recuperació i restauració d'aquelles que deixen de ser actives.
Litoral del Penedès	Augment de la pressió urbanitzadora per l'ampliació de les infraestructures (residents nous procedents de l'àrea metropolitana de Barcelona).